

sosialurinn

VIKUSKIFTIÐ

Studentauppreisturinn 1968:

Andstöðan gjørdist ein sosial-politisk rørsla

Frá eini mótmælisgöngu í Vesturberlín — sum so marga aðrastaðni vóru myndir av Che Guevara og Rosu Luxembour nýttar.

Seinni partur.

Nú kunnu vit spyrja, hví ein hending sum henda er so áhuga-verd. Hevur tað nakran týðning, at nokur lesandi fólk fara í hernað móti lógregluni? Hertil er at siga, at studentarnir als ikki fóru í hernað móti lógregluni, men kravdu sømdir á teirra egna stovni, universitetinum. Annað er, at reaktiónin frá teimum ráðandi fólki til opnan bardaga. Tað sum er meira áhugavert við hesi hending er, at studentarnir kanska úttan at vita tað sjálvir vistu arbeidarunum, at tað enn bar til at gera síni krøv galdandi — ein reaktión sum hevði ligið í dvala í Europa í eini 40–50 ár. Fylgjurnar vóru, at fleiri stórrí og smærri uppreistar hava verið, ikki bert studentauppreistar, men kanska meir úti í millum arbeidarar og starvsmenn. Tað hevur enná hent, at arbeidarar og studentar eru farnir saman at krevja betri kor á arbeidsplassunum.

Spyrja vit hvussu tað ber til at studentauppreisturinn bleiv til eitt »massebevægelse«, verður ikki lætt at svara. Sum áður nevnt var rørsan vænd móti universitetinum ta fyrstu tíðina og vóru tí bert akademisk krøv framsett tá. Men við tíðini gjørdist tað greitt fyri studentunum, at universitetini bert

vóru ein litil partur í verandi samfelagnum, og um rørsan var ikki viðkað til at umfata partar úttanfyri universitetið, fór ov lítið at spyrjast burtúr. Tað var neyðugt at fáa aðrar sárbarari partar við í spælið. Tí var roynt at koma á tal við arbeidararnar, royna at umfanga móttöðu frá fakfeløgnum, og at royna at fáa teir við í mótmælisgöngur. Studentar vóru sendir út á verksmíðjurnar at tosa við hvønn arbeidara sær. Teir merktu skjótt at áhugi var fyri samarbeiði, einamest millum teir yngri arbeidararnar. Tá nú studentarnir fóru at mótmæla í gøtum og at herseta bygningar, fóru arbeidararnir at gera tað sama. Soleiðis bleiv studenta-andstöðan til eina stórrí sosiala rørslu — eina stórrí politiska rørslu.

Tá tað ræður um at lýsa tey politisku krøvini hjá hesari ungu andstöðurørslni, kunnu tey stuttstíggast at vera krøv um avtøku av autoritara systeminum í Frankríki og eina politisering av universitetinum. Tað vil siga, at skapa eitt sjónligt og effektivt bindilið millum tað, sum verður sagt í skúlastovuni og tað, sum fer fram úttanfyri, at leggja brúgvá millum sundið millum tann gamla avlodaða undirvisingarháttin og veruliga livið úttanfyri skúlaveggjarnar.

Vit koma nú til ein heilt annan tætt av studentarørslni. Tað er tað fullkomna mótmælið, ikki bert móti sjónligum skeivleikum í samfelagnum, men móti samfelagssysteminum sum heild, móti øllum teimum málum vit stremba eftir í verandi samfelagnum. Við øðrum orðum verður tað noktað at góðtaka og fasthalda mentanina, sum hon er. Tað eru ikki bert tey figgarligu viðurskiftini, ið verða forkastað, ella bert uppbyggingin av tí politiska stýrslagnum, men alt systemið sum tað er. Tað verður hildið at vera rotin í rótina. Út frá hesum sjónarmiðum kann rørsan kallast ein mentunarkollvelting, av tí at mótmælini eru beind móti tí mentanarliga stóði, vit hava bygt okkara samfelag á, har í millum allar okkara siðir og normar.

Studentamótstöðan í Danmark 1968

21. mars 1968 byrjaði danski studentauppreisturinn, við tað, at umleið 350 psykologilesandi á Københavns Universitet sendu út soljóðandi fundarsamtýkt: »Teir psykologilesandi, sum eru samankomnir til studentafund, aftaná ta fyrstu studentamót-mælisgönguna við Københavns

Universitet, heita á allar psykologilesandi, um ikki at fara til nakra undirvising í dag, friggjadag. Men í staðin koma saman til fundar í Studiogarðinum kl. 15, til at taka støðu til tey konkrætu málini, sum arbeidshólkurin hevur útarbeitt undir herrópinum: Brótið professara-valdið. Medavgerðarrætt bein-anvegin.»

Henda áheitan varð fylgd av øllum psykologilesandi, og fundurinn tann friggjadagin samtykti at lýsa alla komandi vikuna sum »samráðingaviku« t.v.s. at undirvisingar tíðin skuldi brúkast til at tosa við lærararnar um undirvisingarrættir, ta teoretisku grundina aftanfyri undirvisingina. Samráðingavikan var atlað at virka fyri medavgerðarrætti á øllum universitetinum.

Á hesum øki vóru reaktiónirnar ymiskar bæði millum studentar, lærarar og professorar. Formaðurin í Danske Studerendes Fællesråd, Ole Lisse, segði heldur firtin: »So ein Ding müssen wir auch haben«, hann skeyt til studentauppreisturinn í Berlin beint frammanundan. Hann helt ikki at allir samráðingarmøguleikar vóru troystir til fullnaðar enn og áðrenn tað var hent, var tað illa somandi av studentum at blanda seg uppi

